

Az MSZDP in exil 56 ügyéért ^[1]

A két dokumentum jellegében és terjedelmében erősen eltér egymástól. Hogy mégis együtt közöljük őket, arra a magyarázat, hogy mindkettő az 1956-os felkeléssel foglalkozik, és a magyar szociáldemokráciához kötődik. Az egyik, az emigráns MSZDP vezetői által összeállított, és 1957 elején kiküldött beszámoló, amely az 1956 októberétől terjedő mintegy félév történéseinek főbb mozzanatait foglalja össze. A másik Révész Andrásnak, az 1956. október 30-án létrejött MSZDP főtitkárhelyettesének november 5-i levele Peter Strassernek, az osztrák szociáldemokrata párt egyik vezetőjének.

Bevezetés

Az itt közölt két dokumentum jellegében és terjedelmében erősen eltér egymástól. Hogy mégis együtt közöljük őket, arra a magyarázat az, hogy témájuk az 1956-os felkelés, és az, hogy mindkettő a magyar szociáldemokráciához kötődik. Az első az *MSZDP in exil* vezetői - Szélig Imre és Bede Béla - által összeállított beszámoló, míg a másik Révész András, az 1956. október 30-án létrejött MSZDP főtitkárhelyettesének levele Peter Strassernek, az osztrák szociáldemokrata párt egyik vezetőjének.

Szélig Imrei sokan mások - az 1947-1948 fordulójától a *Magyar Kommunista Párt* vezetésével kiépülő egypártrendszer és a vele együtt eluralkodó szociáldemokrata ellenesség és fűzőt erőltető politika miatt - elhagyták az országot, és külföldön megalakítva az emigráns szociáldemokrata pártot, folytatták politikai tevékenységüket.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2]

Az emigráns szociáldemokraták két nagyobb csoportra szakadtak. Az 1947. november 19-én éjjel, a bebörtönzés elől elmenekült Peyer Károly 1948. október 9-én, Párizsban megalakította a Magyar Szociáldemokrata Pártot, amely - vezetőjének az Egyesült Államokba településével - főként a tengerentúlon folytatta tevékenységét. Az emigráns szociáldemokraták másik csoportja viszont az 1948. február 23-án elmenekült Bán Antal körül tömörült, és az 1948 közepén megalakított szociáldemokrata pártban dolgozott. A két párt - vezetőinek politikai, személyi ellentétei miatt - szembe került egymással, és kapcsolatuk megszakadt. Az újjászerveződés alatt álló, *Szocialista Internacionálé* és vezető irodája, a *COMISCO*, a Bán- Szélig vezette MSZDP-t ismerte el, vele állt politikai és szervezeti kapcsolatban, és támogatta tevékenységét.

Bán Antal 1951 augusztusában meghalt, helyébe Szélig Imre lépett, és 1968 közepén bekövetkezett haláláig, - 1956 novemberétől Kéthly Annával együtt - vezette az MSZDP in exil elnöki, majd titkári minőségben. 1956-ban, a hazai politikai válság mélyülésekor, a várható hatalmi fordulatra készülve, Szélig a vezetőségi tagok informálása céljából rendszeresítette a „szigorúan bizalmas” *Beszámolót*, amelynek első számát - mint az, az alább közölt irat szövegéből kiténik - 1956. október 23. előtt állította össze. (Ez nem került elő napjainkig.) Az alább közölt „Beszámoló a P. V. (Pártvezetőség) és az E. B. (Ellenőrző Bizottság) tagjainak, tájékoztató a Pártmegbízottaknak” „Bizalmas” irat a második ilyen dokumentum lehetett, és Szélig Imre elnök, valamint Bede Béla titkár aláírásával került a címzettekhez. A dokumentumon nincs dátum, a szöveg alapján megállapítható, hogy 1957. április elején íródhatott.

A *Beszámoló* tehát lényegében az 1956 októberétől terjedő mintegy félév, a forrongó magyarországi és nemzetközi események időszakát öleli fel, Magyarország és az MSZDP in exil sorsának, történéseinek főbb mozzanatait foglalja össze. Értékeli az október 23-án kirobbant tömegdemonstrációt, és fegyveres felkelés jelentőségét. Érinti az MSZDP újjászerveződését, az október 30-31-én Magyarországon létrejött párt politikai jelentőségét, a vele szembeni elvárásokat: a Nagy Imre kormány átalakítását és az MSZDP három vezetőjének, köztük Kéthly Annának, államminiszteri kinevezését.

A dokumentum nagy része azonban már a Szocialista Internacionálé Irodájának november 1. ülésével, és az azt követő eseményekkel - foglalkozik, s ezen belül az ülésen részt vevő Kéthly Anna megjelenésével és fogadtatásával. Beszámol arról is, hogy az SZI messzemenően egyetértett a hazai felkeléssel, amely a diktatúra ellen irányult, és a többpártrendszer visszaállításával, és ebben a folyamatban vezető szerepet betöltendő MSZDP- nek igyekezett azonnal minden segítséget megadni.

1956. november 4-e az MSZDP in exil számára is új helyzetet teremtett. Otthon az újjászervezés alatt álló párt sorsa megpecsételődött. Az MSZDP in exil megkezdte harcát a szovjet katonai jelenlét, a Kádár János vezette *Magyar Szocialista Munkáspárt* ellen, a Nagy Imre kormány visszaállításáért. Ezt a küzdelmet a Szocialista Internacionálé támogatta, többek között a szervezet határozata alapján vállalta Kéthly Anna is november 4-e délelőttjén Bécsben azt a missziót, amelynek célja az volt, hogy az ENSZ-ben hangot adjon követeléseiknek.

Kéthly Anna november 5-én, a Nagy Imre kormány államminisztereként, érkezett meg New Yorkba. Még aznap kezdeményezte az ENSZ főtitkáránál az audienciát, amelynek során be akart számolni a magyarországi eseményekről és bejelenteni azt az igényét, hogy az ENSZ magyar missziójának élére őt nevezzék ki, mint az elüldözött Nagy kormány egyetlen külföldön lévő tagját. Hamarosan kiderült, hogy ez a követelése nem teljesülhet, bár Kéthly Anna igyekezett mindenkit megnyerni céljai érdekében.

Az ENSZ mandátum megszerzéséért folytatott harca közben Kéthly Anna - és pártja az MSZDP in exil - teljes erővel támogatta azt az amerikai kezdeményezést, hogy a november 4- i fordulat után az országot elhagyó és az eseményekben aktívan részt vevő szociáldemokrata, liberális és népi beállítottságú politikusok által létrehozott mintegy tucatnyi szervezet fogjon össze, hozza létre központi irányítású szervezetét, és ez kapjon az ENSZ-ben képviselői jogot. A szervezet *Magyar Forradalmi Tanács (MFT)* néven létrejött az 1957. január 5-7. Strassbourgon megtartott kongresszuson. Legfelsőbb szerve a háromtagú Elnökség lett, Kéthly Anna elnökkel, Király Béla és Kővágó József alelnökökkel az élen. A szervezet nem érte el célját, ő sem kapott (később sem) szereplési lehetőséget az ENSZ közgyűlésein. Az MFT-nek főleg az amerikai adminisztrációval és az általa erőteljesen támogatott, az 1944 előtti politikusokat tömörítő *Magyar Nemzeti Bizottmánnal (MNB)* támadtak súlyos elvi, politikai, személyi ellentétei. Az amerikaiak nem jó szemmel nézték a *forradalmi* jelzést és az '56-osok ilyen irányú beállítottságát, továbbá a két magyar emigrációs szervezet vetélkedését, egymás elleni harcát, az MNB pedig ragaszkodott korábbi domináns pozíciójához, az emigráns magyar politikában.

1957 márciusától megkezdődött az MFT folyamatos átszervezése, s 1957 októberére, formálisan létrejött az új szervezet *Magyar Bizottság* néven, amelyben az '56-os érdekeket legerőteljesebben képviselő MSZDP in exil már nem vett részt. A legnagyobb „bűne” az volt, hogy ragaszkodott ahhoz a felfogásához, hogy 1956 októberre a proletárdiktatúra ellen irányult, a *demokratikus szocializmus* védelmében, az MNB pedig nem ismerte el cezurának 1945-öt, nem fogadta el az ezt követően kiharcolt társadalmi változásokat Magyarországon. 1956-1957 fordulóján az ún. *magyar ügyben* nemzetközi értelemben sokkal ígéretesebb, fontosabb eseményre került sor. 1956 végén felvetődött egy ENSZ különbizottság létrehozásának javaslata a *magyar ügy* kivizsgálására. Mivel a magyar ENSZ mandátum

átruházásában nem sikerült „a megfelelő többséget megnyerni”, Dag Hammarskjöld ENSZ főtítkár 1957. január 5-én kiadta az ENSZ közgyűlésnek A/ 3485. számú jelentését és ajánlását a különbizottság létrehozásáról, hogy „biztosítsa a Közgyűlést és az Egyesült Nemzetek minden tagját arról, hogy a legteljesebb és leginkább elérhető információk legyenek” a Szovjetunió „intervenciója által előidézett helyzetről” Magyarországon.

Az ENSZ plenáris ülésén január 9-10-én - a főtítkári kezdeményezés és előterjesztés után - az USA delegációja és 23 más állam képviselője - határozati javaslatot terjesztett elő „egy öttagú ad hoc bizottság felállításáról”. A bizottság feladata volt: 1) adatok gyűjtése Magyarországról, az országon belül és a menekültektől. 2) jelentés készítése erről az ülésező közgyűlésnek és a tagállamoknak a két közgyűlési idő között. Az előterjesztéseket a közgyűlés hosszas vita után, *roll-call* névsor-olvasásos szavazással 59: 8 ellenében 10 tartózkodással elfogadta. A bizottság nehezen alakult meg, mert több felkért ország (India, Indonézia és Burma, az iráni képviselő, Entezam, bár személyesen kérték fel) visszautasította a szerepvállalást egy ilyen bizottságban. Az ázsiai országokat végül is Ceylon képviselte, a latin-amerikai államok közül Columbia szintén nem vállalta, helyette Uruguay küldötte vett részt. Rajta kívül tag lett Ausztrália, Dánia és Tunézia képviselője.

Az *ötös bizottság* (ÖB) létrejöttét Kéthly, nem kis mértékben saját és társai érdemének tulajdonította, és igen sokat, talán mindent várt tőle. Ennek megfelelően Kéthly, Szélig és a pártjuk élvonalában álló vezetők minden módon segítettek munkáját. Az első feladatnak a bizottság előtt elsőként szereplő Kéthly Anna beszámolójának összeállítását tekintették. Az anyaggyűjtést, a szöveg egy-egy részének megfogalmazását még egy-két polgári, magyar bizotmányos politikus is segítette. Ez azért is volt nagy jelentőségű, mert Kéthly és a másik két politikus Király Béla és Kővágó József bizottság előtti vallomását, meghallgatását az ENSZ és New York városi TV és rádió hálózata - minden addigi ENSZ-beli gyakorlattól eltérően - egyenesben közvetítette.

Kéthly meghallgatására 1957. január 28-án került sor, a következő napon hallgatták meg Király Bélát és Kővágó Józsefet. Kéthly beszédének végén - váratlanul - igen határozott hangú - memorandumot olvasott fel: a már ismert követelésein túl ezt azzal zárta, hogy magának követelte a magyar ENSZ misszió vezetését, amit az utána következő másik két szereplő is alátámasztott. A szenzációt keltő bejelentést az ENSZ-ben komoly ellenzés is kísérte, nemcsak a nyilvános adások egyedisége miatt, hanem azért is, mert az ezt követő kérdés-felelet részt, továbbá a többi több mint 100 tanú kihallgatását, kikérdezését már nem közvetítették. Ez különösen az újságírók körében nagy felháborodást keltett.

Kéthly és az MSZDP az ÖB munkáját más módon is intenzíven, és aktívan támogatta. (Például belefolyt a tanúk válogatásába. Az ÖB ezt igen gondosan végezte, csak többszörösen ellenőrzött személyek kerülhettek egyáltalán szóba, olyanok, akik azt mondták el, amit a kérdezők többsége, no meg a mögöttük felsorakozó nagyhatalmi képviselők bizonyítani és hallani akartak. Kéthly és az MSZDP in exil elsősorban arra törekedett, hogy a jobb- és a szélsőjobboldali emigránsok képviselőit távol tartsák, mert ők az októberi eseményeket, a fegyveres harcot saját érdemüknek tulajdonították, és azt bizonygatták, hogy ezeknek az eseményeknek a célja az 1944 előtti világi visszaállítása volt. Kéthlynek az volt a véleménye, hogy ezek a tanúvallomások éppen az otthoni kommunista rendszer állításait támasztanák alá, ami igen káros lenne.

Az ÖB végül is 111 embert hallgatott meg, s első jelentést február végére készítette el. Ezután még Európában is végeztek meghallgatásokat, és a végleges jelentés június végére készült el. Kéthly Anna örömmel fogadta már az elsőt is, mert ebben igazolva látta önmagát és pártját, és a jelentést már ebben a formájában történelmi jelentőségűnek tulajdonította. Az ettől remélt ENSZ mandátumot azonban ezután sem sikerült kiharcolnia. Az 1956 november 6-án lebegtetett mandátum azt jelentette, hogy a Kádár kormány mandátumát nem erősítették meg, de nem is vonták meg, így azt nem lehetett másra átruházni.

Ezt követően az MSZDP in exil és vezetői lényegében három területen tevékenykedtek Egyfelől az MFT körüli vitában vettek részt aktívan, másfelől az ENSZ-ben folyó csatározásokban úgy, hogy a *magyar kérdés*, a *magyar ügy* ne kerüljön le a napirendről, harmadszor pedig a párt és a nemzetközi szociáldemokrata mozgalom különböző fórumain szerepeltek, a szociáldemokrata emigráció ügyeit képviselték.

A *Beszámoló* az általam 1990-1995 között összegyűjtött szociáldemokrata emigráció iratainak darabja, amelyet Medey István juttatott el hozzám sok már irrattal együtt, amit ezúton is köszönök. A körlevélként szétküldött dokumentum másolat, az adományozó hitelesítésével.

A másik alább közölt levél írója, Dr. Révész András a családi hagyományokat követve ifjú kora óta vett részt édesapja, Dr. Révész Mihály újságíró, történész oldalán a szociáldemokrata mozgalomban. Az egyenes ívű fejlődés 1945-ben folytatódott, pártja aktív, középszintű kadere, a fővárosi közalkalmazottak mozgalmanak egyik ismert vezetője. Nem véletlen, hogy az MKP által érszakolt pártegyesülésnek nem volt híve. Kizárták az SZDP-ből, majd 1950-ben letartóztatták, életfogytiglanra ítélték, s csak 1956-ban engedték ki a börtönből.

Az 1956. október 30-án létrejött MSZDP másnap megalakult 21 tagú vezetősége főtítkár-helyettesévé választotta. A párt elnöke Kéthly Anna, főtítkára Kelemen Gyula lett. November 1-én Révész András Kéthly Annával együtt a Szocialista Internacionálé Irodájának ülésére Bécsbe utazott, ahová az előző napon meghívták a párt képviselőit. Kéthly Anna megérkezése után szinte azonnal szót kapott. Beszédében drámai hangon számolt be a Magyarországon kialakult bonyolult és rendkívül ellentmondásos politikai helyzetről, a mély társadalmi válságról, Nagy Imre kormányának erőtlenségéről, a központi hatalom átláthatatlan, bizonytalan bázisáról, a jobboldali, sőt az 1919-re emlékeztető ellenforradalmi veszélyről, és másfelől, a baloldali diktatúra lehetőségéről. Az elhangzottakat, a tapasztalatokat és a tennivalókat megvitatta a résztvevőkkel. A következő napokon tárgyalásokat folytatott az osztrák és más országok szociáldemokrata politikaival.

Eközben Révész András párt-, szakszervezeti- és segélyszervezeti vezetők képviselőivel arról folytatott megbeszéléseket, hogy milyen közvetlen és közvetett segítséget tudnak nyújtani az MSZDP-nek a szervezési-, a propaganda-, az adminisztrációs és egyéb feladatok megoldásához, továbbá mivel tudják támogatni az új hatalmat, milyen támogatást tudnak adni az ország élelmezési és más gondjainak enyhítéséhez.

A magyar küldöttek mindenekelőtt az MSZDP konszolidálásához, megerősödéséhez, hatalmi tényezővé válásához kértek és vártak hathatós segítséget a testvérpártoktól, az SZI-től. Abban bíztak, hogy egy erős, befolyásos szociáldemokrata tömegpárt a belpolitikai helyzet általuk kívánt kibontakozását, társadalmi és politikai fejlődését befolyásolni, biztosítani tudja.

Kéthly Anna beszámolója és Révész András üggyködése olyan hatással volt az SZI Irodája ülésének résztvevőire, hogy a másnapi ülésüket Budapestre akarták átnenni, amiről Révész András beszélte le őket. Közölte, hogy személyi biztonságukat nem tudják garantálni, másrészt Magyarországon olyan nagy változás következett be az utóbbi 12 esztendőben, hogy a magyar szervezett munkások, a magyar munkásosztály nem értené meg őket.

A jelenlévők felmérték saját felelősségüket, hogy a magyarországi fordulat sikerének egyik záloga az általuk nyújtandó segítség, a nyugati szociáldemokrata és polgári kormányok, pártok sokoldalú támogatása, amely nélkül a változások nem realizálódhatnak. Az SZI teljes egységben állt a magyar felkelés és az MSZDP mellé, megígérve minden erkölcsi, politikai, anyagi segítséget, és megfogalmazva a szociáldemokraták nemzetközi fórumának követeléseit.

A magyar ügy az ülés központi témája lett. Elfogadott határozatában az SZI minden segítséget megígért a pártszervezéshez. Felszólította a tagpártokat segítségnyújtásra, mert „a bátor magyar népek nem szabad semmiben sem hiányt szenvednie”. A „demokratikus Európát” pedig arra hívta fel, hogy az újjáépítéshez „minden segítséget adjanak meg.” Az ülésen kijelöltek egy küldöttséget is Ausztria, Franciaország, Anglia, Hollandia és a skandináv országok képviselőiből, amelynek funkciója volt, hogy az SZI titkárával együtt segítse a *magyar demokráciát*.

Az osztrák szocialisták rendkívül operatíván cselekedtek. Az ülés után azonnal a „Bécsben tartózkodó magyar elvtársakkal, mindenekelőtt Kéthly Anna elvtársnővel és Révész Andrásossal”, kérésükre egy listát állítottak össze követeléseikről. Az SPÖ vezetősége november 2-i ülésén „a magyar szociáldemokraták szervezési alapjához 100 000 Schillinget szavazott meg. Ezért az összegért már vásároltunk technikai cikkeket egy szervezési iroda számára és az elszállítását is előkészítettük.” - számolt be *Otto Probst*, az SPÖ főtítkára *Bjarne Braatoy*nak, az SZI Iroda titkárának Londonba küldött levelében az azonnali segélynyújtásról.

Révész András - a számos aggasztó hír és jelenség ellenére - a határon zavartalanul átjutva, bizonyos megnyugvással térhetett haza november 3-án este Bécsből Budapestre. Azonnal a pártközpontba és a Népszava szerkesztőségébe ment, hogy beszámoljon bécsi útjuk eredményeiről, az SZI segítségéről. Emellett mindenekelőtt, továbbította Erdődy Jánoshoz, a Népszava szerkesztőjéhez Kéthly Anna üzenetét: „másnap visszatér Budapestre.”

November 4-én hajnalban érte Révész Andrást is a váratlan és a drámai hír a szovjet hadsereg katonai fellépéséről, a Kádár kormány megalakulásáról, a gyökeres hatalmi fordulatról. Az MSZDP további sorsa is reménytelenné vált. Ebben a helyzetben született meg az itt közölt Révész-levél 1956. november 5-én. A címzett *Peter Strasser* az SPÖ egyik vezetője, aki a korábbi évektől baráti viszonyban volt az MSZDP vezetőivel, s bécsi tartózkodásuk alatt is sokat segített a magyar küldötteknek. A levelet Peter Strasser felesége, *Potoczky Mária* bocsátotta rendelkezésemre, amelyért ezúton is köszönetet mondok. Potoczky Máriát, ekkor *ifj. Jándy Gézáné* - még mint kommunistát - Rákosiék 1950 májusában, a férjével és apósával együtt bebörtönözték, s csak 1956. májusában bocsátották szabadon. A börtönök alatt Potoczky Mária egy ideig Kéthly Anna cellatársa volt, s életre szóló barátság született közöttük. Kéthly Annát az emigrációban is sokat segítette.

Az eredeti, németnyelvű, Révész András kézjeggyel ellátott levél hiteles másolatát Potoczky Máriától kaptam, emigrációs gyűjteményem darabja.

Források

Az MSZDP in exil „Beszámolója” 1957 április

Beszámoló a P. V. és az E. B. tagjainak,
tájékoztató a Pártmegbízottaknak.

Kedves Elvtársak!

Legutolsó, szigorúan bizalmasnak jelzett beszámolóink közvetlenül az októberi forradalom kitörését megelőző hetekben ért el az elvtársakhoz. A beszámolóban rámutattunk azokra az erőfeszítésekre, amelyet a kommunista rezsim folytat, hogy korlátlan uralmát fenntartsa és ugyanakkor vázoltuk azokat a szempontokat, amelyek[ke] az otthon élő, mártíromságot szenvedő, de a szociáldemokrácia elveihez szilárdan ragaszkodó elvtársaink szegeznek szembe a rendszerrel. Rávilágítottunk arra is, hogy a kommunista rendszer tökéletes csődbe jutott és hogy alapvető változások nélkül a dolgok tovább nem mehetnek.

Örömmel fogadtuk azokat a híreket, amelyeket elvtársaink és egyes tisztában látó kommunisták megbeszéléseiről kaptunk, és úgy éreztük, hogy a meghirdetett „békes együttélés” korszakában mód adódhat a tanulságok levonására. Ezt az oroszok Ausztriából való kivonulása után úgy képzeltük el realizálni, hogy Magyarország a finn példa alapul vételével megindulhat a diktatúra felszámolásának útján. A magunk részéről le is rögzítettük elgondolásainkat e tekintetben. Megszövegeztük „Irányelvek”-et fektettünk le, amelynek alapján a kibontakozást megvalósíthatónak véltük, és amelyhez a szocialisták nemzetközi fórumának támogatását reméltük.

Sajnos, a diktatúra urainak elvakultsága, az orosz hatalom könyörtelen gyarmatosító tendenciái nem tették lehetővé egy ilyen sima kibontakozást, hanem ellenkezőleg forradalomba kergették a népet, hogy aztán a könyörtelenül letiport forradalomban elvérzett nemzetet ismét a kommunista diktatúra jármába fogják.

Számunkra most az a kötelesség hárult, hogy fölvázoljuk a történéseket, levonjuk a tanulságokat és meghatározzuk a magunk útját, amelyen haladva a magyar szociáldemokrácia ügyét és a magyar nemzet önrendelkezési jogát szolgálni tudjuk.

A nemzet fegyvert ragad

Bár kétségtelen, hogy az október 23-án kitört forradalom kezdetben a kommunista rendszeren belüli erők küzdelme volt - sztalinisták és nem sztalinisták pozícióharca - de abban a pillanatban, amikor az első lövés eldőrdült és a harc az utcára került, a forradalomhoz felzárkózott a munkásság, amely aztán mindvégig vezető eleme lett annak.

Akadtak az emigrációban is olyanok, akik esküdtek arra, hogy a bebörtönzött volt szociáldemokraták - elvhűek és renegátok - egyesülve kerülnek ki a börtönökből. E tévedés áldozatai azt hirdették, hogy a fiatalság - amelynek természetesen ők kívántak lenni az iránymutatói - elfogadta a kommunista világszemléletet, és azt állították, hogy a többpárt rendszer elavult, s a Népfront a jelen és a jövőendő politikai képlete. Az ebben való élcspat szerepére készültek, erre igyekeztek meggyőzni másokat is.

Nos, az elvhű és [a] renegát szociáldemokratákat nem hozta közelebb a börtön, sőt áthidalhatatlanná tette a köztük fennálló szakadékot. A fiatalság, a rendszer nevelés nem csak hogy nem fogadta el a kommunista világszemléletet, hanem egységes[en] fogott fegyvert annak leverésére. A forradalmi munkásság nem a népfront keretében kereste a kibontakozást, hanem éppen a demokratikus pártok megalakítását és azok koalíciós kormányzását hozta létre. A nemzet a demokrácia kívánalmában forrott össze.

Mindez bizonyítéka egyben annak is, hogy pártunk emigrációs képviselője helyesen ismerte fel a követendő utat, nem szakadt el a hazai tömegektől, és amikor az ellenforradalmi restaurációt célzó, úgynevezett, nemzeti reprezentációval csak úgy szemben állott, mint a proletárdiktatúra Népfrontos megszállottjaival - akkor a magyar munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit védte. A nép, a fiatalság csakúgy, mint az öregek - demokráciát akartak. Jó érzés azt tudni, hogy egyet akartunk.

A magyar forradalom és a nemzetközi szociáldemokrácia

Az október 23-án kitört szabadságharc ellen életbe léptetett ostromállapot elleni tiltakozásul október 26-án az Angliában élő demokratikus magyarságot tömörítő British-Hungarian Labour Club választmányi ülése csatlakozott a Magyarországi Szociáldemokrata Párt londoni elnöksége által kiadott tiltakozó határozati javaslatához, amely:

megállapította a Szovjetunió kormányának felelősségét, miután az a felszabadítás ürügyével megszállva és gyarmati kizsákmányolás alatt tartja a magyar népet; felelőssé tette az MDP-t a Magyarországon végrehajtott terroruralomért; megállapította Jugoszlávia kormány köreinek felelősségét is, akik elárulva a „titóizmust” elfogadták, Gerőt a Szovjetunió magyarországi gyarmatosítóját a „szocializmushoz vezető külön út” apostolának és végül; elmarasztalta Nagy Imrét a felelősségben, amiért az orosz hadsereget behívta az országba. A határozati javaslat felkérte a Szocialista Internacionálét, hogy: követeljen amnesztiát mindazok számára, akik a szabadságharcban részt vettek, indítson akciót a szovjet haderők azonnali visszavonására, követelje a magyar nép önrendelkezési jogát, amelyet a békeszerződés is biztosít, hassanak oda, hogy az Atlanti Chartában lefektetett emberi jogokat a magyar kormány biztosítsa állampolgárai számára, követelje a demokratikus pártok és szakszervezetek szabad működését.

A Szocialista International Infomation című hivatalos nyomatos határozati javaslatunkat nem csak lehozta, hanem azt az Iroda közeli napokra tervezett ülésének napirendjére is fölvetették.

A határozati javaslatot a BBC-n keresztül haza sugároztuk megtoldva azzal, hogy követeltük a feltétel nélküli fegyverletétel helyett a fegyveres szabadságharcos alakulatokkal az azonnali fegyverszünet megkötését és a nép akaratának megfelelően a választások előkészítését végző koalíciós kormány felállítását.

A történelmi hűség kedvéért meg kell állapítanunk, hogy Nagy Imre szerepének megítélésében igaztalanok voltunk, mert amint később tisztázódott, nem ő, hanem Gerő Ernő hívta be és kérte föl beavatkozásra az orosz hadsereget. Nagy Imre akkor foglya volt az MDP-nek és az orosz haderők parancsnokságának, amikor a behívás megtörtént.

Időközben a Szocialista Internacionálé Irodájának Párizsba tervezett ülését Bécsbe hirdették meg, hogy legközelebb lévén a magyar határhoz, annak erkölcsi hatása segítse a kibontakozás felé közelgő magyar forradalmat.

Bár az iroda ülésének az emigráns pártok nem tagjai, a magyar eseményekre való tekintettel kértük a személyes megjelenés lehetőségét. Részben az ülésen való részvétel, részben pedig a magyar eseményekkel való szervezettebb kapcsolat kiépítése megkívánta, hogy pártunk részéről valaki illetékes Bécsbe utazzon. Október 28-án ennek a kívánságnak megfelelően Szélig Imre elvtárs Bécsbe utazott. Megérkezésekor értesült, hogy az osztrák pártnak sikerült telefon összeköttetést találnia Kéthly Anna elvtársal, s őt meghívták az Iroda november 1-ei ülésére. A meghívást Kéthly Anna elfogadta, és érkezését várják.

Valóban, Kéthly elvtársnő, november 1-én, közvetlenül az Iroda ülése előtt megérkezett, húga és Révész András elvtárs kíséretében. Talán nem kell részletezni azt a fölindulást, amit a találkozás okozott, az elvtársak megértik anélkül is azt az érzést, ami bennünket eltöltött.

Jóllehet a Szocialista Internacionál[é] Irodája bécsi ülésének a magyar kérdés csak egyik napirendi pontját képezte, mégis az egész ülés a magyar kérdés hatása alatt állott. Kéthly elvtársnő beszámolója fölötti vita eredményeként a hozott határozati javaslat többek között kimondta:

A Szocialista Internacionálé Irodájának ülése elismeréssel és csodálattal adózik a magyar szabadságharcosok hősiességéért, amely megmutatta a világnak, hogy a diktatúrát meg lehet dönteni.

A legmelegebb üdvözlését küldi az újonnan alakuló magyar Szociáldemokrata Pártnak és ígéri, hogy minden lehető segítséget megad annak szervezeti fölépítéséhez, miután meggyőződése az, hogy ez a párt a sarok pillére a magyar demokráciának, és garanciája a jobb jövőendőnek.

Sürgető felhívással fordul tagpártjaihoz, hogy azok minden lehető segítséget adjanak meg azoknak, akik a szabadságharc áldozataivá váltak. A bátor magyar népnek nem szabad semmiben sem hiányt szenvednie.

A továbbiakban a demokratikus Európához fordul és kéri, hogy az ország gazdasági újjáépítésében minden segítséget adjanak meg. Mind az a gazdasági megsegítés, amit a demokratikus országok Európa népeinek megadtak, hogy a háborús károkat helyreállítsák, Magyarország népét is megilleti.

A demokratikus Magyarország kiépítése érdekében a Szocialista Internacionálé követeli a szovjet hadsereg kivonását Magyarországról, amily gyorsan csak lehet. A Szocialista Internacionálé elvárja a Szovjetunió kormányától, hogy visszavonja csapatait mindazokból az országokból, amelyek a szovjet kormány 1956. október 30-i nyilatkozatában említve vannak. Ez vezetne csak igazán a nemzetközi feszültség enyhítéséhez.

Az Szocialista Internacionálé kijelölt még egy küldöttséget Ausztria, Franciaország, Anglia, Hollandia és a skandináv országok képviselőiből, amely küldöttség a [popup title="Szocialista"]Int[ernacionálé] titkárával " format="Default click" activate="click" close text="Braatoy, Bjarne"jegyetemben a magyar demokrácia segítségére legyen.

Mindebből nyilvánvaló, hogy 1956. november 1-jén a világ szocialistáinak nemzetközi fóruma úgy érezte, hogy a kommunista diktatúra el lett távolítva az útból és, hogy Magyarország számára a demokratikus fejlődés lehetősége biztosítva van. Ehhez nem csak erkölcsi, hanem súlyos anyagi segítséget helyezett kilátásba.

Az orosz fegyveres beavatkozás következtében azonban vérbe fojtották a magyar nép szabadságharcát. A szocialista internacionálé november 30-tól december 2-ig Koppenhágában tartott tanács ülése már csak a levert forradalom tényét volt kénytelen realizálni. A tanácsülésen felszólaltak Kéthly Anna és Szélig Imre elvtársak, valamint számosan mások, akik mind a magyar eseményekkel foglalkoztak. A tanácsülés az alábbi határozati javaslatot hozta:

A Szocialista Internacionálé a legmélyebb szimpátiával követi a magyarországi eseményeket, s legőszintébb rokonszenvét fejezi ki Magyarország népe iránt, ugyanakkor mélységesen megdöbben a orosz katonai erők által alkalmazott elnyomás, teljes csodálattal adózik annak a folytatódó ellenállásnak, amelyet a magyar munkásság folytat. A világ összes országainak népei osztoznak ezekben az érzésekben.

A szabadság szerető szocializmus nevében ünnepelesen tiltakozunk a magyar nép ellen viselt orosz háború ellen. A Szovjetunió kormányának cselekedete brutális tagadása volt a szocializmus emberi és demokratikus alapelveinek.

A demokratikus szocializmus nevében követeljük minden nemzet számára az önrendelkezési jogot, amelyet azelőtt a Szovjetunió is kinyilatkoztatott. Követeljük a demokratikus pártok alakításának jogát az összes kelet-európai országokban, amelyek jelenleg részben vagy egészben gyarmati sorban élnek.

Mindenek előtt a Szocialista Internacionálé követeli annak az ENSZ határozatnak azonnali érvényesítését, amely az orosz csapatok visszavonását és az ENSZ megfigyelők beengedését követeli. Továbbiakban követeli a szovjet csapatok kivonását az összes kelet-európai országokból, amelyek jelenleg megszállás alatt vannak. Nem engedhető meg, hogy ezeknek a népeknek szabadságvágya, amelyet felbátorít a kommunista rendszer nyilvánvaló erkölcsi és politikai csődjé, az orosz tankok vérfürdőjébe fulladjon.

A Szocialista Internacionálé követeli azoknak az alapvető elveknek teljesítését, amelyet a Zürichben megtartott tanácsülés fölfállított, nevezetesen: a szabad demokratikus munkásmozgalom visszaállítása mindazokban az országokban, amelyekben az, az orosz imperializmus elnyomása előtt létezett. Kiegészítve ezt a követeléssel, hogy azonnal engedjék be Magyarországra a Szocialista Internacionálé három delegátusát, hogy azok megvizsgálhassák a jelen helyzetet és fölvegyék a kapcsolatot a magyar dolgozókkal 12 millió demokratikus szocialista nevében.

A Szocialista Internacionálé koppenhágai ülése Evert Vermeer holland delegátus indítványára egy különleges „Kéthly Anna alap”-ot létesített, hogy Kéthly elvtárs számára a politikai tevékenység anyagiakon ne szenvedjen kárt.

Itt kell megemlíteni, hogy csakúgy, mint Bécsben, Koppenhágában is Kéthly elvtársnő számára a Szocialista Internacionálé fórumán különleges fogadtatást rendeztek. Megszakították a napirend tárgyalását, és azonnal szót adtak. Egyébként is az Internacionálé pártjai egymást múlták felül a tiszteltetésben. Elsősorban kell megemlékeznünk osztrák elvtársainkról, akik példátlan szolidaritással állottak a magyar kérdés mellett. De hasonló volt a helyzet a belgák részéről is, amikor is Spaak elvtárs személyesen hívta meg és vitte Kéthly elvtársnőt Belgiumba, ahol nem csak a munkásmozgalom részéről kapott meleg fogadtatást, hanem a belga királynő is meghívta. Mondani sem kell, hogy dániai fogadtatása sem maradt semmivel sem el az előzőekben említettétől. Nyilvánvaló, hogy más pártok megtisztelő fogadására csak az időhiány miatt nem került sor.

Rövid angliai látogatása során Kéthly elvtársnőt angol Munkáspárt részéről hivatalosan fogadták a repülőtéren, majd a párt központjában a Transport Housban rendeztek számára sajtófogadást. Másnap a pártvezetőség adott számára ebédet és délután pedig az egész parlamenti frakció előtt az angol parlamentben tartott egy-egy órás előadást a magyar helyzetről, ami után a képviselők érdeklődő kérdéseire adta meg a választ. Az ülés előtt Gaitskell [Hugh], a Munkáspárt vezetője a parlament épülete előtt, sajtónyilvánosság mellett fogadta.

A különböző szocialista pártok részéről kapott ily baráti fogadtatás később, az ENSZ előtti munka során, aktív politikai támogatássá érett. Az angol esetben például Gaitskell kérésére az angol alsóház külön vitát rendezett a magyar kérdésben, amikor is a kormány delegációja a magyar kérdés támogatására kapott utasítást.

A magyar munkásmozgalom újjáéledése

Már előző jelentésünkben rámutattunk arra, hogy elvtársaink a kommunista vezetők részéről állandó megkeresésnek voltak kitéve. Kérték őket, hogy a Hazafias Népfront keretében vállaljanak szerepet. Ez a kíváncsalom a forradalmi események alatt még határozottabb formát öntött, különösen akkor, amikor a forradalmi események hatása alatt megalakult az első Nagy Imre kormány. Elvtársaink két előfeltételhez kötötték a politikai életben való szerepvállalásukat: Követelték a demokratikus pártok, elsősorban a Szociáldemokrata Párt szabad működését, mert, csak mint annak képviselői voltak hajlandók szerepet vállalni, - és mint előfeltételt szabták az orosz csapatok kivonását. Mind két előfeltétel elvi jelentőségű volt. Az első a demokrácia visszaállítását, a második a nemzet önrendelkezési jogát jelentette.

A kormány nem tudott kitérni eme követelések elől. Előbb engedélyt adott a polgári pártok szervezkedésére, de görcsösen ragaszkodott a „fuzionált munkás-egység” fikciójához, majd az események hatása alatt hozzájárult a Szociáldemokrata Párt működéséhez is. Tulajdonképpen ez volt a pillanat, amikor a munkásság érdekeltsége a forradalomban elkezdődött, ez volt a történelmi fordulópont, amikor az addig kommunista előjellel kirobban fölkelés és bizonytalan tendenciájú polgári zavargás jellegű öltözött csatározások szilárd tömegbázishoz jutva, forradalommal avatták az eddigi zendülést. A munkásság szerepvállalásával egyidőben túlhaladottá vált a kommunista rendszernek a kommunista egypártrendszeren belül való kibontakozást jelentő kísérletezése, de szilárd garancia volt arra, hogy a változás nem hajlik el a régi rend irányába. A „Földet, gyárat nem adunk vissza” jelszó megszabta a társadalmi alapot, amely a forradalmi vívmányok megtartásán épülő parlamentáris demokráciára kívánt épülni.

Október 28-án a sok vihart átélte Szociáldemokrata Párt ismét megkezdte működését. A Conti u. 4. sz. alatti pártközpont a politikai élet egyik központjává vált megint. Megalakult az ideiglenes pártvezetőség Kéthly Anna elnöksége és Kelemen Gyula főtájkarsága mellett. Az elnökség soraiba beválasztották az emigrációban lévő Szélig Imrét, akit felkérték a hazatérésre, hogy a párt szervezését, mint főtájkár vegye át. Ugyancsak visszavette a szociáldemokrata munkásság régi harcos lapját, a Népszavát, amelyet a kommunista rendszer addigi hivatásától eltérően - a munkásvédelem helyett a munkás kizsákmányolás szolgálatába állított. A Népszava élére Révész Mihály elvtárs került, a P. V. megbízása alapján, aki ezt a megtisztelő feladatot csak ideiglenes jelleggel vette át, mondván, fiataloknak kell átadni a vezetést.

De nem csak a párt központja, hanem a helyi szervezetek is sorra rendre megalakultak. Szinte csodával volt hatásos, hogy öregek, fiatalok egyaránt, mily lelkesedéssel és hittel fogtak neki a mozgalom újjászervezésének. Elvtársak 4-6 esztendő kegyetlenül súlyos börtönbüntetés után vállalták ismét a kockázatot, a súlyos feladatot. Csak a legnagyobb tisztelet és büszkeség hangján emlékezhetünk meg a szilárd meggyőződéstől vezetett bátor és áldozatos helyállásukért.

Jellemző, hogy a kommunista kézben lévő szakszervezetek ezekben a sorsdöntő napokban szinte kártyavárként omlottak össze. Az üzemekben megalakított forradalmi munkástanácsok szinte kommunista mentes testületek lettek, ahova kommunistát csak mutatványszámként vettek be. Ez is egyik döntő bizonyítéka annak, hogy a kommunistáknak Magyarországon proletár tömegbázisuk nem volt. Mindazonáltal elvtársaink úgy érezték, hogy az újjalakítandó szakszervezetekben a kommunistákat is benn kell hagyni. Ezen az alapon indultak meg a tárgyalások, amely[ek]nek eredményeként a magyarországi kommunistáknak tiltakozniuk kellett, hogy a cseh kommunista szakszervezetek a magyar nép forradalmát ellenforradalomnak mérték minősíteni, a magyar szakszervezetek kiváltak azonnal a kommunista Szakszervezeti Világszövetségből és csatlakoztak a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségéhez (IFTUC). Kezdetét vette a szakszervezetek általános átszervezése, amelytől elvtársaink cca. 65-70%-os szociáldemokrata többséget reméltek.

Természetes, hogy a mozgalom kisebb-nagyobb áruói a kommunistáknak behódolt, a szociáldemokrácia elvét megtagadó, tagjait gyalázó volt szociáldemokraták is a jövődöntő pártja, a Szociáldemokrata Párt küszöbén tolongtak. Elvtársaink józanul mérlegelve, de szilárd meggyőződéstől vezetve bírálták el az egyes eseteket. Most itt nem kívánunk részleteiben és személyekre vonatkozólag kitérni az egyes esetekre, tekintve, hogy az érdekelt odahaza maradtak. Csupán egy esetben indokolt a részletezés, az Medei István esete, aki itt künn él az emigrációban, akivel kapcsolatban a győri pártvezetőség Udvaros István elvtárs elnöke mellett úgy döntött, hogy nevezettet a párt vezetése és a győri elvtársak ellen elkövetett cselekedetei következtében nem veszi vissza a pártba, amennyiben az ott jelentkezik. Ez természetes[en] az emigráció számára kötelező állásfoglalást ír elő.

Október 26-án a Párt Vezetőségünk londoni részlege úgy érezte, hogy szükséges, miszerint közülünk valaki Bécsbe utazzon, hogy a magyar határhoz közel tekinthesse át a helyzetet. De figyelembe vette azt is, hogy az Internacionale Irodája Bécsbe tette át az ülést, amelyet november elsejére tűzött ki. Jóllehet, hogy emigráns pártok nem tagjai az Irodának, mégis úgy éreztük, hogy most kivételesen oda bebocsátást és meghallgatást kell kérnünk. E célból Szélig Imre elvtárs Bécsbe repült.

Itt értesült arról, hogy az osztrák belügyminiszter nem engedte be Bécsbe Nagy Ferenc volt magyar miniszterelnököt, miután annak tiszteletére állítólagos reakciós körök nagy fogadást készítettek elő, ami a magyar eseményekbe való beavatkozást, mégpedig az osztrák hatóságok megítélése szerint nem egészen a kívánatos demokratikus kibontakozás irányában való behatást váltott volna ki. Ezt csak, mint példát említhetjük meg, hogy az osztrák hatóságok mennyire vigyáztak arra, hogy a kommunista rágalmak által kihangsúlyozott jobboldali, ellenforradalmi behatások ne érvényesüljenek.

Szélig elvtárs Bécsbe érkezésekor viszont le nem írható örömmel értesült arról, hogy - amint előzőekben említettük - Kéthly elvtársnő az Iroda ülésére Bécsbe érkezik. Kíséretében volt Révész András elvtárs is, aki az újonnan alakított P. V. részéről a főtájkár helyettesi tiszt betöltésével lett megbízva. Szélig elvtárs felkérése a főtájkár posztra - amit Kéthly elvtársnő az Iroda ülésén hivatalosan is bejelentett - aktuálisá tette azt a kérdést, hogy a szervezet vezető főtájkárhelyettes és a várható főtájkár megbeszélése a szervezéssel kapcsolatban tennivalókat. E kérdéssel kapcsolatban örömmel jelenthetjük az elvtársainknak, hogy az otthoni elvtársak megítélése szerint a Szocialista Internacionáléban helyet foglaló párt-képviselőinkhöz tartozó elvtársak jól töltötték be emigrációs feladatukat, amiért is mindenkit örömmel várnak haza. Úgyannyira, hogy a hazatérésen túl a mozgalomba való aktív bekapcsolódást is igénylik, és annak lehetőségét mindenki számára biztosítják. Ezen elvi állásponton állva, számba is vettük az elvtársakat bizonyos tisztségek betöltésénél. Sajnos, erre a nagy megtiszteltetést, de nehéz feladatot jelentő hazatérésre ez alkalommal nem kerülhetett sor.

Amint ismeretes, Kéthly elvtársnő két esetben kísérelte meg a hazatérést, mindkét esetben az utat elálló orosz páncélosok akadályozták meg őt a hazatérésben. Révész elvtárs, aki hazatért, lakásából az orosz páncélosok bombázták ki, súlyosan megebevezte őt magát is, lakását rommá lőtték.

Itt kell megemlíteni, hogy a Szoc[ialista] Int[ernacionálé] Iroda-ülése után megrendezett sajtófogadáson Kéthly elvtársnő azon kijelentését, hogy ő igenis bízik Nagy Imrében és az éppen akkor megalakult koalíciós kormányban, a Free Europe müncheni rádiójának ottani képviselői szinte árulásnak vették, miután ez a rádióállomás és a mögötte álló erők valóban egy ellenforradalomra reménykedtek, és annak érdekében sugározták Magyarország felé Nagy Imrét gyalázó és „Mindszentnek a hatalmat” sűrűtől felhívásait. Amíg tehát a szociáldemokrata mozgalom mindent megtett, hogy a demokrácia és a nemzet önrendelkezési jogának épülő kibontakozását hozzon létre, addig, a magyar emigráció jobboldali rétege valóban ellenforradalomra spekulált és sajnos céljai előmozdítására nyugaton több támogatást kapott, mint a nemzeti szabadságharcát vívó nemzet.

A régi, a Bizottmányi alapon álló emigráció és az újonnan menekült szabadságharcosok között a szakadék nyilvánvaló.

Mindez kétségtelenné teszi, hogy amennyiben a sors különös kegye révén az újjáalakult szociáldemokrata párt folytathatta volna működését, úgy a demokratikus szocializmus kiépítéséért folyó munkában kénytelen lett volna a hazatérni akaró múltt ellen is küzdeni. Ez a küzdelem, lappangva bár, de az emigrációban máris jelen van. Kötelességet ró az emigrációban élő szociáldemokraták számára.

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége előtt végzett munka

Amikor 1956. november 4-ének hajnalán az orosz csapatok tankjai tüzet nyitottak a lényegében győzedelmes forradalom ellen, akkor nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar nemzeti önrendelkezés jogának és a demokratikus életformának kialakítására jelenleg nincs remény. A Szovjetunió a magyar szabadságharc eltiprásával odavetette a kesztyűt a nyugat felé is. Meghazudtolván a népek önrendelkezés jogáról, a gyarmati kiszolgáltatottság elleni harc jogosságáról hirdetett szövegeit, de ugyanakkor megmutatta azt is, hogyan képzelel el a versengő, békés együttélést, a sokat emlegetett co-existenciát.

De az sem volt kétséges, hogy ugyanakkor súlyosan megsértette az ENSZ alapokmányában lefektetett alapelveket, amelyek védelme így a szervezetben tömörült többi államra hárult. Ettől a felismeréstől vezetve és a nemzetközi jog szilárd talpazatán állva született meg az elhatározás, hogy Kéthly Anna elvtársnőnek, mint a törvényes, de idegen fegyveres beavatkozás által hatalmában akadályozott Nagy Imre kormány egyetlen külföldön élő tagja, nem csak joga, hanem kötelessége is a magyar népet ért sérelmet az ENSZ fóruma elé vinni, ott képviselni.

Kéthly Anna elvtársnő november 5-én reggel Szélig elvtárs kíséretében New Yorkba érkezett, hogy a fenti minőségben az ENSZ előtt a magyar kérdésben szót kérjen. Munkájukban teljes mértékben segítségükre volt párvezetőségünk New Yorkban élő tagja dr. Brünauner Sándor elvtárs, aki jelenleg is ott áll Kéthly elvtársnő mellett a munka elvégzésénél.

A kérdés nagy horderejét tekintve az utazás a szenzáció erejével hatott, amiért is a sajtó és a különböző rádió és televíziós állomások tudósítói és fölvevő készülékei természetesen a várakozás között voltak. De ott volt dr. Pfeiffer Zoltán is, aki a rádió nyilvánossága számára a Magyar Nemzeti Bizottmány nevében üdvözölte Kéthly elvtársnőt. Tette ezt akkor, amikor jól tudta, hogy sem a múltban, sem a jelenben csakúgy, mint a jövőben sem, ezzel az együttessel semmi néven nevezendő közünk nem volt és nem lehet. Hogy a kép teljes legyen, meg kell említeni, hogy odatalakodott Kéthly elvtársnő mellé a Medei [István] is, akiről a győri pártvezetőség csak nem rég határozott úgy, hogy nem veszi vissza a tagok sorába, - hogy így Kéthly Annával egy televíziós fölvetelen szerepelve újabb lehetőséget találjon arra, hogy a szociáldemokrácia nevében a reakció számára értékesítse önmagát. Szóval a talmi testületek mezei hadának lerohanása tökéletes volt, de nem volt célravezető.

A bizottmányi dudva azonban nem tudta ellepni a terepet. Az ügy érdeméhez és az érkező személyiségéhez méltó fogadás sem maradt el, mert a számos várakozó barát mellett ott volt a fogadók között New York polgármesterének megbízottja csakúgy, mint az amerikai szocialista mozgalom elnöke és veteránja Norman Thomas, valamint az amerikai szakszervezetek és a Nemzetközi Szabad Szakszervezeti szövetség megbízottjai is.

A repülőtéren megrendezett sajtófogadás után nyomban Wagner polgármester rezidenciájára vitték elvtársainkat villásreggelire, amelyet természetesen ismét sajtó és televíziós interjú követett. Még aznap délben New York állam kormányzójának, Harrimannek e célra adott ebédén voltak jelen, ahol a külsőségeken túl a magyar kérdés támogatásának lehetőségéről folyt a társalgás.

Még aznap elkészült Kéthly elvtársnő első beadványa az ENSZ főtitkárhoz, amelyben személyi meghallgatását kérte és kifogást emelt a Kádár-féle kormány ENSZ képviselő ellen. E beadványt az Amerikai Magyar Szövetség főtitkára, dr. Falusi és dr. Háhn Sándor elvtárs kézbesítette az ENSZ-hez. Dr. Háhn Sándor egyébként is sokat begépett és igyekezett az ügy szolgálatára lenni, jöjjelhet, nem szakította meg kapcsolatait a MNB-vel, ami nem tette viszont lehetővé hovatarozandóságának teljes tisztázását.

Tudni kell, hogy elvtársaink New Yorkba érkeztek az amerikaiak az elnök választás lázában éltek. Béke és prosperity - volt a jelszó. Ezt a programot és a belőle áradó ígéretet minden olyan ígéret, amely a magyar kérdésben elkötelezettséget jelentett volna, csak rontotta volna a választási esélyeket. De ezen túl, a magyar események meglepték a világot. Nem volt senkinek és egy országnak sem elképzelése, politikai vonala a magyar kérdés megoldására. Nyilván ezzel a tanácsalansággal, sőt tehetetlenséggel kell magyaráznunk azt a tényt, hogy nem csak a hivatalos amerikai külpolitika, bár annak ENSZ delegációjának megbízottja még a repülőtéren érdeklődött elképzeléseink iránt, hanem az ENSZ főtitkársága sem tudta mit kezdjen a magyar kérdéssel. Ezzel magyarázható az a körülmény is, hogy Kéthly elvtársnő három napig nem kapott választ, sőt nem is nyugtázták beadványát. Így kénytelenek voltunk a beadvány tartalmát a magyar ügy mellett szavazott összes delegációnak táviratilag megküldeni, és eljárást szorgalmazni, s ugyanakkor küldöttségileg eljárva az ENSZ főtitkárságnál, magyarázatot kérni az ilyekénti ügykezelésre.

Ezzel az eljárással kiközösítettük az ENSZ apparátusát a közönyből, illetve megkülönböztettük magunkat a MNB eljárásaitól, amely a különböző papírkosarak számára addig is már több beadványt küldött és Kéthly elvtársnő számára biztosítottunk egy félhivatalos jogkört, amely megkülönböztetett az eddigi emigrációs képviselőtől, de nem hatálytalanította a Kádár-delegáció jogát, csupán vitássá tette azt. Az első ütközetet megnyertük.

Ezt követte Kéthly elvtársnő meghívása Hammarskjöldhöz az ENSZ főtitkárhoz. Itt Kéthly elvtársnő kifejtette álláspontját a magyar ENSZ delegációt illetően, lerőgzítette, hogy nem fegyveres beavatkozás jött kéri, - amit nem csak nem kíván, hanem különböző okokból Magyarország érdekei ellen valónak ítélt meg, - de kéri, hogy az ENSZ és annak tagállamai minden politikai és diplomáciai lehetőséget vegyenek figyelembe, hogy Oroszországot a magyar nép önrendelkezési jogának visszaadására bírálják és kérte, hogy alkalmazzák a támadóval szemben az ENSZ idevonatkozó szankcióit. A főtitkár tudomásul vette a bejelentést, de kihangsúlyozta, hogy ők csak végrehajtói a közgyűlés akaratának és a megoldás így teljesen a közgyűlés kezében van.

Itt kell tárgyalnunk a szankciók kérdését. Amikor Kéthly elvtársnő az agresszor elleni ENSZ eljárást kérte, rögtön az volt a reakció, hogy az háborút jelent. A háború rémítő szüggeryaltatták önmagukat azok, akik cselekedni lettek volna kötelesek. Jelenti-e azonban az agresszor ellen alkalmazandó ENSZ eljárás a háborút? Véleményünk szerint nem. Mert a háború és az agresszió tudomásul vétele között nagy a különbség s nagy az eljárások lehetősége. Most például Izrael ellen kívánunk szankciókkal élni azok, akik az orosz agressziót tudomásul vették, illetve ellene nem voltak hajlandók szankciókra. Jelenti-e az Izraellel szembe folyamatba tenni kívánt szankciós politika Izrael megtámadását? Természetesen nem. De jelentheti a kapcsolatok megszakítását, gazdasági bojkottot. Miért nem lehetett Oroszország tudomására hozni, hogy a Magyarország ellen alkalmazott agresszió fel nem adása esetén nincs hite az orosz szavaknak, nincs co-exisztencia? Nagyon helyesen fejtette ki Kéthly elvtársnő az illetékesek felé, ha Magyarországgal szembeni agressziót tudomásul veszik, nincsenek bebiztosítva a tekintetben, hogy egy agresszió nem éri-e a közeljövőben Belgiumot, vagy a skandináv államokat.

Ahhoz, hogy a különböző államok delegátusainak félelmét, tartózkodását le lehessen küzdeni, nagy, szinte emberfeletti munkára volt szükség. Személyi érintkezésen keresztül igyekeztük megértetni az ENSZ szocialista delegátusaival, hogy tenni kell valamit, ami több, mint a szovjet eljárás elítélése. Ennek a munkának gyakorlati eredménye azonban csak azután mutatkozott meg, amikor az amerikai elvtársak összehívták az ENSZ-nél funkcionáló összes szocialista delegátusokat egy baráti vacsorára, amikor is több aktív külügyminiszter és fődelegátus mellett az ázsiai országok delegációi is jelen voltak. Ott Kéthly elvtárs által adott helyzetkép és az azt követő vita pozitív irányban befolyásolta az eseményeket. Ezzel párhuzamosan folytat az úgynevezett uncommitted nations, vagyis az el nem kötelezett nemzetek küldötteinek megnyerése, felvilágosítása. Ezek főleg a gyarmati sorsból csak nemrég főlzabadt nemzetek, amelyek a még gyarmati sorsban élő testvéreik főlzabadtásáért szállnak síkra. Ezekkel kellett megértetni, hogy nem lehet csak az egyfajta kolonializmus ellen küzdeni, de ugyanakkor passzívan, vagy aktívan támogatni a szovjetimperializmust. Igazság csak egy van, és, aki azt Magyarországgal szemben nem tudja védeni, az eljártssa a jogát a maga védelmére is.

Egyébként is mindent megtettünk, hogy a Nyugat és a Kelet közötti blokkhoz nem tartozó semleges népeket megnyerjük a magyar ügy védelmére. Még október 28-án pártunk India londoni fődelegátusán keresztül fordult Nehruhoz a „gyarmati elnyomás elleni küzdelem bajnokához” és kérte, hogy álljon az orosz gyarmatosítás ellen küzdő magyar nép oldalára. Majd Kéthly elvtársnőt londoni látogatásakor fogadta Pandit Nehru asszony India londoni főmegbízottja, aki teljes megértéséről és támogatásáról biztosította őt. Mindazonáltal az ENSZ ülésén India delegációját nem foglalt nyíltan állást az orosz agresszióval szemben. Szüksége mutatkozott annak, hogy az indiaiak ENSZ-nél tevékenykedő különleges jogkörrel bíró Krishna Menonnal is megértessük a magyar kérdés elvi jelentőségét, és így kérjük India támogatását. Amerikai elvtársaink közreműködése révén meghívást kaptunk Mrs. Roosevelt-hez, amikor is egy barátságos légkörben lefolyt reggeli mellett ő nem csak a maga támogatását biztosította a magyar ügy mellett, hanem közrehatott, hogy a vele jó politikai kapcsolatban lévő Krishna Menonnal Kéthly elvtársnő

személyesen is tudjon kapcsolatot felvenni. E kapcsolat főlvetel meg is történt, amikor is módunk volt vele ismertetni a mi álláspontunkat. A tanácskozás nem hozta meg ugyan azt, amit kértünk és vártunk, hogy India álljon teljesen a magyar kérdés mellé, de kétségtelen a személyes tanácskozás meggyőzte őt arról, hogy Magyarországon nem ellenforradalom volt és hogy mi nem vagyunk ellenforradalmárok, ami a későbbiek során azzal az eredménnyel járt, hogy az indiai delegáció nem foglalt állást szemben a magyar kérdéssel, ami nagyobb orosz-ellenes, agressziót elítélő többség kialakítását tette lehetővé. Az ázsiai népek ENSZ delegátusainak, sőt magának Nehrunak magatartására döntően kihatott az is, hogy pont ebben az időszakban ülésezett az ázsiai szocialisták konferenciája, amelyre dr. Adolf Scharf osztrák miniszterelnök helyettes vezetésével egy öttagú szocialista delegáció volt ott jelen a Szocialista Internacionale megbízásából, amelynek idevonatkozó megnyilvánulásai, tárgyalásai döntően hatottak.

Felbecsülhetetlen értékű volt az a támogatás is, amit az amerikai szakszervezetek nyújtottak. Washingtonban az AFL-CIO új székházában sajtóértekezlet rendeztek meg, amelyen Kéthly elvtársnő az előre elkészített és a sajtó részére kiadott anyag nyomán feltett kérdésekre, - mely hatást váltva ki, - kitűnően válaszolt. (mondanunk sem kell, hogy úgy ezen, mint a későbbiek során megrendezett ily nyilvános sajtófogadáson, nem csak a csatlós, hanem a szovjet sajtó megbízottak is képviseltették magukat.) A sajtófogadás után a szakszervezetek legfelsőbb vezetősége adott ebédet, amely után a legsúlyosabb szakszervezeti vezetők elkísérték Kéthly elvtársnőt a State Department államtitkárához Mr. Murphy-hez, hogy ezzel is nyomatékos kifejezést adjanak a magyar kérdés mellé való kiállításuknak és azon követelésüknek, hogy az USA külpolitikája ne hagyja magára a nemzeti önrendelkezésért küzdő magyar népet.

E tevékenységgel párhuzamosan folyt a sajtó, a rádiók és televíziós készülékeken keresztül való agitáció a magyar ügy érdekében. Nem volt olyan televíziós állomás, amely ne igényelte volna a személyes megjelenést és beszédet. Az amerikai világlapoknak nem csak szerkesztői és politikai munkatársai helyeztek súlyt arra, hogy Kéthly elvtársnő keresztül informálódjanak, hanem voltak szerkesztőségek, amelyek az egész belső munkatársak részvételével megtartott ebédén folytatott beszélgetés és vitaközlésen keresztül alakították ki véleményeiket, amelyek mindenkor, a magyar ügyet méltató nagy cikkeiben realizálódtak. Meg kell említeni azt is, hogy ellen hatásoknak is ki voltunk téve. Így a Madison Square Garden-ben megrendezett nagygyűlésen, amelyet az International Rescue Committee rendezett, Kéthly elvtársnőre egy jól fölkészült fasizta csoport várt és kívánta belefojtani a szót. „Fegyvert akarunk” ütemes kiáltással tüntettek az általunk követelt háborút kizáró megoldást célzó politika ellen. Örömmel kell megállapítani, hogy a szélsőjobb ezen kísérletezése nem talált visszhangra amerikai körökben, és így ez a tábor elhalkult, ami természetesen nem azt jelenti, hogy aknamunkáját ne folytassa, és bennünket hazaárulónak ne vádoljon.

E kivételtől eltekintve, mindazon számos gyűlésen, ünneplésen és értekezleten, ahol Kéthly elvtársnő szót kapott, - aminek mértéke és mennyisége pusztán tőle és munkabírásán függött, amit erőn felül vállalt, - mindenütt a megbecsülés, a szimpátia jutott kifejezésre. Ha sikernek lehet nevezni a jó közvéleményt, úgy e tekintetben a siker megvolt. A siker azonban nem jelentett egyben eredményt is, abban az ügyben, amelyet képviseltünk.

Az ENSZ delegációi, valamint a közvélemény megnyerése érdekében folyt munka hatásaként, a dán-delegáció vezetője Kristiansen külügyminiszter-helyettes elvtárs a közgyűlésen létszer hangot adott annak a kívánságnak, hogy Kéthly Annát, mint a Nagy Imre kormány egyetlen külföldön élő tagját az ENSZ közgyűlésre hallgassa meg, hogy választ adhasson a szovjet és magyar delegátusok által elmondottakra. Sajnos erre a felszólalásra nem kerülhetett sor, miután ily esetben még nem volt precedens az ENSZ tárgyalásai során. Persze ez csak palást volt az ENSZ tehetetlenségének leplezésére, mert precedenst lehet teremteni, ha a szükség ezt megköveteli. Márpedig a magyar kérdés megkövetelte volna ezt a precedenst. Miután a beszéd elmondására sor nem kerülhetett, Kéthly elvtársnő elkészített beszédét írásban megküldtük a delegátusoknak.

Ezt a tevékenységet megszakította a belgiumi, koppenhágai, bécsi és londoni látogatás, amelyekről az előzőekben már említést tettünk. Visszatérve New Yorkba ismét azt a problémát kezdtük kimunkálni, miként lehetne az ENSZ-t rábírnunk arra, hogy hivatását betöltve a magyar kérdésben, a magyar nép érdekeinek megfelelő megoldást szorgalmazzon. Hogy lehet a magyar kérdést napirenden tartani?

Kétségtelen, hogy az ENSZ mértékadó és felelősségteljes körei maguk is érezték, hogy ha a magyar kérdésbe, ahol nyilvánvaló a fegyveres beavatkozás ténye, amely ellen az ENSZ-nek eljárást írnak elő az alapokmányokban lefektetett alapelvek, nem tud, vagy nem akar eljárni, akkor az egész intézmény halálos csapást kap. Az a precedens, amelyről Kéthly Anna felszólalásával kapcsolatban félték, éppen az agresszió türesben teremtődik meg, aminek beláthatatlan következményei lehetnek az egész intézmény jövőjére. Ez a felismerés, rossz lelkiismeret párosult sürgetésünkkel, aminek eredményeként állították fel azt az ötös bizottságot, amely a Magyarországon történtek adatszéri feltárására hivatott, hogy az így összegyűjtött anyag birtokában az ENSZ illetékes szerve ismét visszatérjen a magyar kérdés tárgyalására.

Az ötös bizottság előtt elsőnek Kéthly elvtársnő jelent meg, aki közel két és fél óras előadásban tárgyalta a forradalom okait, előzményeit, annak lefolyását, az illetéktelen orosz beavatkozás mikéntjét, a Kádár-féle uralom eredetét és népellenességét. Főlvázolta azokat a kívánalmakat, amelyek a kérdés megoldásához vezethetnek. Nevezetesen azt, hogy:

„az ENSZ hasson oda, hogy Magyarországról vonják ki a jogtalanul ott tartózkodó, fegyveres beavatkozást végző orosz csapatokat, biztosítsák a törvényes Nagy Imre kormány tagjainak szabadságát, tegyék lehetővé, hogy ez a kormány programjának megfelelően előkészíthesse a szabad választásokat, erre az időtartalomra - hasonlóan a szuezi kérdéshoz, amelyhez a Szovjetunió kormánya is hozzájárult - küldjön az ENSZ rendfenntartó rendőri alakulatokat Magyarországra, kötelezzék a Szovjetunió kormányát, hogy a fegyveres beavatkozás által okozott, életben és vagyonban elkövetett károkat kártérítést fizessen, a magyar nép akaratát kifejező Nagy Imre által vezetett koalíciós kormány számára biztosítsanak segítyeket, hiteleket, hogy a fegyveres beavatkozás és a kommunista diktatúra által okozott anyagi károkat leküzdve, Magyarországon a békés termelés biztosítható legyen,

Addig is, amíg ezek a rendelkezések hatályba nem léphetnek, zárja ki az ENSZ kebeléből az idegen fegyveres beavatkozások által hatalomba ültetett Kádár-féle adminisztráció megbízottait és Kéthly Annát, mint a törvényes magyar kormány egyetlen szabadföldön élő tagját ismerje el a magyar nép ENSZ delegátusának."

Az ötös bizottság előtt elhangzott Kéthly előterjesztést nyomon követte más illetékes személyiségek meghallgatása, s annak kiegészítésére az adatok felszínre hozására számos egyént hallgattak meg máris, és számosakat vettek tervbe. Szó van arról, hogy ez az ötös bizottság Európába teszi át működésének színterét, amikor is Kéthly elvtársnő számára megszűnik annak szüksége, hogy New Yorkban tartózkodjék. S felszabadulva e munka alól, más területen váró feladatok megoldásához foghat.

Kormányképviselő vagy Forradalmi Tanács

Amint ismeretes, ez ideig mintegy 180 000 ember menekült el Magyarországról. Ezek munkába állítása, különböző országokba való letelepítése óriási feladat. Sajnos ezt a feladatot olyan szervezetek végzik el nagyrészt, amelyek jobboldali beállítottságúak, és sok esetben menekült jobboldali magyar körök befolyása alatt állanak. Ennek következtében a Magyarországról kimenekült forradalmi tömegek a jobboldali törekvések martalékává váltak. Másrészt viszont a Kádár-féle rezsim makacs elzárkózottsága minden olyan megoldás elől, amely a magyar nemzet önrendelkezési jogán alapuló demokratikus berendezkedésre vezetne. Szüksége mutatkozott meg annak, hogy a vélemény- szabadságától megfosztott magyar nép nevében illetékesen eljáró szervezet alakuljon meg a szabad világban.

Amerikai látogatásunk első napjaitól kezdve, volt kiscgazda és parasztpárti képviselők oly irányban közelítették meg bennünket, hogy alakítsunk egy demokratikus pártszövetséget. Véleményünk az volt, hogy a régi emigráció mandátuma bizonyos mértékben lejárt, és csak abban a mértékben illetékes a dolgokban való további szereplésre, amennyiben az odahaza megalakult demokratikus pártok és az azokból alakított koalíciós kormány és annak célkitűzéseihez viszonyra tisztázva van. Egyébként véleményünk az volt, hogy új emigrációs képviselőre csak a hazulról újonnan kijött illetékes vezetők bevonásával szabad vállalkozni. Voltak törekvések, amelyek a Magyar Nemzeti Bizottmány megfolyosításával kívánták a kérdést megoldani és megindult a található anyag felvásárlásának kísérlete. Mi kereken megmondottuk, hogy számunkra semmi olyan megoldás nem jöhet számításba, amely akár csak részben is a MNB-re épül, annak jogfolytonosságát jelentené. Arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy a magyar forradalom határkő a nemzet történetében. Minden eddigi csoportosulásnak csak annyiban van létjogosultsága, amennyiben a forradalom koalíciós képviselőjét adja. Ez a Bizottmány esetében nincs meg, amiért is ez a testület csak egy okos dolgot tehet, azt, ha feloszlik, és helyt ad egy vitathatatlanul demokratikus új alakulásnak.

Egy ilyen megoldás lehetősége Varga Béla személyén bukkott meg, aki magát az 1945. I. t. c. alapján államelnöknek arrogálja. Nem zavartatja magát attól sem, hogy bár ez a törvényi cikk a köztársasági államformát mondja ki, s ugyanakkor a Bizottmány és annak köztársasági jogcímen államelnöknek szereplő elnöke Habsburg Ottó számára is legitimitást fogad el és támogat. A forradalmi események hatása alatt megkezdődött a Bizottmány szétesése. Sorra léptek ki belőle az emberek, olyannyira, hogy a reakciós arcél álcázására alkalmazott volt szociáldemokraták is kiléptek belőle. Jelenleg a testületnek csak kifejezetten reakciós tagjai vannak, azon a két, három egyénen kívül, akik existenciálisan oly szorosan kapcsolódnak a testülethez, hogy annak feladása számukra ezen okból nem lehetséges.

Még bécsi tartózkodásunk alatt megkeresett bennünket néhány fiatal demokratikus alapon álló menekült politikus, volt képviselő, akik a magyar emigráció demokratikus összefogását szorgalmazták azon az alapon, amely odahaza kialakult. Ez az alakulás tömöríteni lett volna hivatott:

1. Petőfi Kör
2. Értelmiségi Forradalmi Tanács,
3. Munkástanácsok,
4. Szabadságharcosok,
5. Magyar Írók Szövetsége,

6. Keresztény Demokrata Párt,
7. Kisgazdapárt,
8. Petőfi Párt - volt Parasztpárt,
9. Szociáldemokrata Párt,
10. Nemzeti Diákszövetség,
11. Parasztszövetség és a
12. Politikai Üldözöttek Szövetsége
név alatt megalakult szervezeteket és pártokat.

Véleményünk az volt, hogy miután a forradalmi események alakulása következtében reánk hárult az a történelmi feladat, hogy egy ilyen szervezetet alakítsunk, e feladat elől nem térünk ki. Azonban úgy éreztük, hogy miután a forradalom nem állott meg a fenti szervezetek megalakulásánál, hanem egy koalíciós kormányt hozott létre, s miután ezt a kormányt egy idegen fegyveres beavatkozás gátolja feladata betöltésében, így a külföldi képviselőnek nem csak a forradalmat kell képviselnie, hanem annak eredményeként létrejött kormányt is. Amerikába visszaérkezve ettől a felismeréstől vezetve láttunk hozzá a Kormányképviselő tervezetének megszövegezéséhez.

A kormányképviselő - amelynek felállítását a ENSZ közbelépése és a nagyhatalmak tárgyalásai során kialakulható rövidebb lejáratú kibontakozásban reménykedtünk - lényeges pontjaiban a következő szövegezésben alakult volna meg:

„A magyar nemzet demokratikus forradalmának eredményeként Nagy Imre miniszterelnök vezetésével koalíciós kormány alakult. Tekintettel arra, hogy ezt a kormányt az ENSZ alapokmányának durva megsértésével a Szovjetunió hadereje feladata betöltésében gátolja, szükséges a Magyar Nemzeti Demokratikus Forradalom Kormányának Képviselőtársaságának megalakítása.

A Kormányképviselőt a Nagy Imre miniszterelnöksége alatt alakult demokratikus koalíciós kormány jogfolytonosságának, és a forradalom vívmányai fenntartásának elvi alapján áll. Külföldön folytatja működését mindaddig, amíg a forradalom alatt létrehozott demokratikus kormány ismét hivatalba nem léphet. A Kormányképviselő működésére jogforrást egyrészt a kormány által történt kinevezés, másrészt a különféle forradalmi szervek által való megválasztás ténye adja. Ebből kifolyólag a Kormányképviselőt a kormányt és a forradalmat együttesen képviseli.

A Kormányképviselőt nem tekintjük magától külföldön működő kormánynak.

MNFK céljai

Minden lehető módot felhasználni arra, hogy:

1) A szovjet katonai alakulatokat kivonják Magyarországról, hogy ennek következtében Magyarország a Szovjetunió gyarmati elnyomása alól mielőbb felszabaduljon, az ország visszanyerje önrendelkezési jogát és függetlenségét.

2) Magyarországon a kommunista egypártrendszer megszűnjék, az általános emberi jogok és az ENSZ alapokmányában lefektetett szabadságjogok helyre álljanak, az általános szabad és titkos választások megtartható legyen, a magyar nemzet szabad akaratának megfelelő parlament és az általa kijelölt kormány vegye át az ország ügyeinek intézését.

A Kormányképviselő működésének elvi és gyakorlati szempontjai:

Belpolitikai vonatkozásban a Kormányképviselőt az ENSZ alapokmányában lefektetett emberi szabadságjogok teljes érvényesítésének elvi alapján áll. Érvényben lévőnek tekinti az 1945-ben tartott szabad választás útján létrejött parlament által hozott közjogi, gazdasági és társadalmi vívmányokat, nevezetesen a köztársasági államformát, a földbirtokreformot, a bányák és kulcspárok államosítását.

Tekintettel arra, hogy a nemzet demokratikus forradalmából létrejött koalíciós kormány a demokratikus pártokból alakult, a Kormányképviselőt a pártok, a forradalmi alakulatok, a forradalomban vezető szerepet játszó szervek képviselőiből, valamint a Nagy Imre kormány által kinevezett, vagy állásukban megerősített magasabb állami funkcionáriusokból kíván megalakulni.

A régebbi magyar emigráció azon tagjainak is helyt ad soraiban, akik a fenti célokkal és elvi alappal egyetértenek és azokért küzdeni képesek. Amennyiben ezek a fenti felsorolt szervezetek egyikéhez sem tartoznának, felvételükről a később megalakuló igazolóbizottság dönt."

E nagy vonalakban ismertett Kormányképviselői tervezetet, mint közös megállapodást küldtük el a Magyar Forradalmi Tanács 1957. január 5-6-7-én Strassbourgon megtartott értekezletéhez. Bár a Forradalmi Tanács a maga által megszervezett programtervezetben az elvi rész teljesen megegyező volt, a Kormányképviselői megoldással szemben, illetve vele párhuzamosan egy Intézőbizottságot hívott létre, amelynek ugyanazt a jogkört kívánta adni, mint amit a Kormányképviselő igényelt. Így egymás mellett áll két végrehajtó szerv alakult volna meg és a rövid lejáratra számító Kormányképviselői megoldással szemben egy hosszulejratú emigrációs szervezet jellegét alakította ki.

A Szociáldemokrata Pártot a strassbourgi kongresszuson dr. Benjamin Oliver elvtárs vezetésével, az újonnan emigrált elvtársak képviselték. De jelen volt Bede Béla elvtárs, emigrációs képviselőtársunk titkára is, s így az új és a régi szociáldemokrata emigráció együttesen dolgozott azon, hogy a demokratikus magyar forradalomnak külföldön kellő képviselője alakulhasson ki.

Sajnos elvtársaink szempontjai nem minden esetben találtak megértésre és elfogadásra, jöhetnek az irányelveket partnereink megbízottjaival előzetesen összeegyeztettük. A nézeteltérések, illetve a testület szervezeti kiépítése körül támadt véleménykülönbségek szinte felrobbantották a kongresszust. Későbbiek során kiderült, hogy az általunk előkészített és partnereinkkel elfogadott tervezet részben azért találkozott ellenzéssel, mert a kongresszus polgári részlegét fülbesúgással megvádították azzal, hogy „marxista többség” alakulhat ki, amelyet ők nem vállalhatnak. Eddig ugyanis, a sűgők nagyon jól tudták, hisz ők voltak a megteremtői és hasznélvezői az eddigi helyzetnek, amely Bizottmányi vetületben úgy nézett ki, hogy a demokrácia álcázására alkalmaztak néhány úgynevezett szociáldemokratát, de az így alkotott spanyolfal mögött, a Horthysta reakció diplomáciai testülete irányította az egész magyar képviselőlet és szervezkedett a régi rend visszaállítására. Most pedig - Kéthly Anna személyén keresztül kialakult elnökségtől félve - attól tartottak, hogy nem csak [a] szociáldemokrata vezetés, hanem a régi rend teljes kikapcsolása is aktuális. Másrészt viszont a kongresszus többsége, amely nyilván nem érezte jogcímét kikezdetlennek, arra törekedett, hogy kész helyzetet teremtsen, minden pozíciót betöltsön a saját személyükben.

Az így teremtett kész helyzet azzal járt, hogy egyrészt a Kormányképviselőt és az Intézőbizottság megalkotásával két végrehajtó szervezet alakult ki, míg a másik oldalon, miután a végrehajtó szervből praktikusán ki lettek rekesztve azok az erők, amelyek a tárgy ismeretében hatékonyan működhetek volna, így az újonnan alakított szervezet munkájában pangás állott elő. Ez viszont arra készítette az Intézőbizottság New York-i tagjait, hogy a megválasztott elnökség és a főtitkár nevezetesen Kéthly Anna, Király Béla és Kóvágy József, valamint a megválasztott főtitkár előterjesztése alapján foglalkozva a kérdéssel úgy döntsön, hogy a megválasztott elnökség, nevezetesen Kéthly Anna, Király Béla és Kóvágy József, valamint a megválasztott főtitkár Kiss Sándor és a titkárul választott Benjamin Oliver mellé a négy demokratikus párt két-két megbízottjából alakítandó Végrehajtó Bizottságot alkosson, amely együttes[en] lenne a dolgok tényleges vezetésére hivatott testület. E testület magát „A Magyar nép Demokratikus Kormányképviselője” (Forradalmi Tanács) végrehajtó bizottságának tekinti.

A Szociáldemokrata Pártot az Intézőbizottságban 8 hely illeti meg. Ebből 4 az új és 4 a régi emigráció részére lett biztosítva. Eddig az elnöknek megválasztott Kéthly elvtársnőn túl az Intézőbizottságba dr. Benjamin Oliver, Kisbán Jenő, Szabó György és Varga László elvtársak lettek ideiglenes jelleggel be delegálva, míg a régiek kvótáján mindössze Bede Béla és Szélig Imre elvtársak lettek, ugyancsak ideiglenes jelleggel delegálva.

A Magyar Forradalmi Tanácsba a fentiekben felsorolt testületek nevében még az alábbi elvtársak lettek delegálva:

Farnadi Ernő, Havas Gábor, Radocsai Lászlóné, Faludi György, Gábori György, Egri György és Vadász Kornél.

A New Yorkban alakított Végrehajtó Bizottságban az elnöklő Kéthly és a titkári szerepet betöltő Benjamin elvtársak mellett még két hely illeti meg pártunkat. Egyik helyet ideiglenesen Szélig Imre elvtárral töltöttük be, míg a másik egy újonnan jött elvtárs számára van fenntartva, miután elvként mondtuk ki, hogy egy új és egy régi emigráncsal kell betölteni ezeket a helyeket, hogy az újonnan jöttek, - tehát a forradalomban érdekeltek - a többségét képezzék az új alakulásnak. (Ez nem a párt, hanem a F. T. határozata.)

Tekintve, hogy Szélig elvtárs visszajött New Yorkból, s miután szüksége mutatkozott annak, hogy Végrehajtó Bizottságban olyan szociáldemokrata tevékenykedjen - legalábbis átmenetileg -, aki New Yorkban él, így dr. Brünauer Sándor elvtársat kértük fel arra, hogy végleges rendezésig ezt a helyet betöltsen.

Miután az így betöltött tisztségek - kivéve az elnökét és titkárát - ideiglenesek, másrészt viszont már amúgy is kifogások érkeztek egyes személyek ellen - így elsősorban Egri György személyét illetően - a feladat az, hogy e kérdésben végleges megoldást keressünk. Erre a beszámoló zárófejezetében teszünk javaslatot.

Mielőtt ere rátérnénk, mulhatatlan, hogy néhány szempontot fel ne vessünk az emigrációs összefogás jövőjét és lehetőségét illetően. A Kormányképviselőt - Forradalmi Tanács megalakulásával létrejött a forradalomban résztvevő pártok és szervezetek demokratikus szervezete, amely a Magyarországon végrehajtott társadalmi reformok és a forradalmi vívmányok alapján áll. Akárcsak a forradalom által életre hívott koalíciós kormány. Ezzel szemben fennáll a demokrácia álcázó öltő, de valójában a tökéletes érdekeltségek, egyházi kiváltságok érdekeit védő, a Habsburg restaurációt sem elutasító Magyar Nemzeti Bizottmány. Nem lehet kétséges, hogy az emigrációban nem állhat fenn két különböző Magyarországot kialakítani törekvő egyesülés anélkül, hogy rivalizálás, összeütközés ne történjen.

Ezt egyébként a Bizottmány meg is kezdte, amikor a Forradalmi Tanácsot lefitymálva, kijelentette, hogy ő nem a pártok koalíciója, hanem az egyetemes nemzet képviselője. Mert, ahogy minden magát álcázó kommunista kísérletezés a Népfront gúnyját ölti föl, úgy minden reakció természetesen nemzeti összefogás malaclopója alá rejti lábait.

A Kormányképviselő - Forradalmi Tanács részére eddig az Európa Tanács strassbourgi szervezete adott és ígért támogatást. Ez a támogatás nem alkalmaztatást, nem is elkötelezettséget jelent, hanem lehetőséget a testület által kialakított önálló politikai munka folytatására. Ezzel szemben a MNB. a Free Europe Inc. támogatását élvezi, illetve annak alkalmazásában áll. Rendszeres ellátmányt, tagjai rendszeres havi fizetést élvezve tőle. A politika, amit folytat nem önálló, hanem szerves része ezen amerikai társaság crusade mozgalmának. Magyarul szólva a Free Europe a Bizottmányon keresztül politizált eddig. A kérdés most az, vajon a magyar forradalom tanulságait figyelembe véve leépíti-e a Free Europe a Bizottmány immár csak roncsnak tekinthető múmiáját, s ezzel utat enged, s esetleg támogat olyan politikát, amely túl a Bizottmány célkitűzésein a valódi demokrácia érdekében kíván cselekedni. Ha igen, úgy nem lesz egymással versengő emigrációs testület, hanem utat engednek a vasfüggöny mögött létrehozható egyetlen változásnak, a demokratikus szocializmus kiépítésének, ami a tudomásul vételét jelenti az ott létrehozott társadalmi reformoknak. Vagyis magyarul szólva, elveti a szó valódi értelmében jelentkező reakciót, ellenforradalmat. Ez esetben az amerikai idevonatkozó politikának kell megváltoznia, amely - békés együttélésben gondolkodva, - nagyobb lehetőség biztosít egy kompromisszumos megoldásnak.

Az amerikai vasfüggöny mögötti változtatásra törekvő politika ugyanis, mindez ideig, - bár a demokrácia frazeológiáját öltötte magára -, valójában nagyhatalmi politika volt. A cél nem volt más, mint olyan változásokat hozni létre a vasfüggöny mögött, amely az orosz nagyhatalom potenciáját gyöngíti. Meghirdette a keresztes háborút - legalábbis a Free Europe-on keresztül - a kommunizmus ellen, de ugyan akkor hajlandó minden olyan szakadár kommunista mozgalmat, vagy rendszert támogatni, amely leszakad, vagy legalább semleges a szovjet tömbbel szemben. Másrészt viszont támogat az emigrációban minden olyan szélső jobboldali egyént és testületet, amely nem kifizetetten fasiszta. Nem zavarja ebben az a fölismerés sem, hogy a kommunista uralom helyén nem a demokrácia intézményesül, hanem valami felemás jobboldali diktatúra. Az első kategóriába Tito és Gomulka rendszere tartozik, míg a másiknál Dél-Korea vagy Dél-Vietnám a példa.

A magyar forradalom volt az első reflektor, amely rávilágított a politika kétes értékére. A magyar forradalom ugyanis kétségtelenné tette, hogy a népek sem a szakadár kommunizmus, sem pedig a demokrácia álcában visszacsempészni szándékolat Horthyizmus nem kell. A nép meg akarja tartani a szerzett vívmányokat, és demokrácián keresztül kívánja értékesíteni a kisajátított termelőeszközöket. Ebből világosan kitűnik, hogy a vasfüggöny mögött sem a szakadár kommunizmus, sem pedig a régi rend nem lehet szövetséges a szovjet imperialisztikus előretörésének visszaszorításában, hanem csak a nép, amely meg akarja tartani, amit ez a tíz esztendő, mint pozitívumot hozott.

Ha tehát a Bizottmányt fölszámolják, akkor nem csak egy idejét túlélt homonculuszt fektetnek a sírba, hanem a demokratikus szocializmust kívánó vasfüggöny mögötti népek szövetsége felé nyújtják ki kezüket azok, akik eddig a szakadár kommunizmust és a magát túlélt reakciót melengették a keblükön. Egy ilyen politika, ismétléjük, békés együttélést véve figyelembe, az egyetlen út a kompromisszumos megoldás felé.

Feladataink:

Bár a szovjet hadsereg letiportja a magyar nép szabadságharcát és most újra tobzódik az eszkozemberek vak dühe, mégis kétségtelen, hogy a kommunista diktatúra nem aratott döntő győzelmet a nép fölött, amely változatlanul ellene van, és változást kíván. E változást, természetesen, csak hazai erők, a társadalmi fejlődésben lévő feszítő erő hozhatja létre. Ez azonban semmi esetre sem jelentheti, hogy mi ezt nem segíthetjük elő, vagy nem siettetjük. Sőt!

Minden törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy a magyar kérdést többé ne lehessen levenni a napirendről. Ha a világpolitikai feszültség a szembenálló felek tárgyalásain keresztül oldódik meg, ha Európa fő problémáját, a német kérdést, a tárgyaló asztalok mellett oldják meg, akkor lehetetlen, hogy a magyar kérdés ne legyen benne, abban a témakörben, amelyet akkor tárgyalnak. Ha hiszünk abban, hogy az egyetlen megoldás a vasfüggöny mögött a demokratikus szocializmus, akkor nem várhatjuk azt, hogy olyan erők dolgozzanak ezért, amely őket kirekeszti a politikából. Ez arra a felismerésre kell, hogy vezessen, hogy ma a szociáldemokraták magatartásán van a hangsúly. Otthon és külföldön egyaránt.

Ebből folyik, hogy nekünk itt künn olyan politikát kell folytatnunk, amely az otthoni elvtársainkat segíti. A segítség elsősorban is politikai síkon kell, hogy jelentkezzen. A szocialista Internacionáléra ma, ebben a kérdésben, sokkal nagyobb felelősség és szerep hárul, mint bármikor. Arra kell törekednünk, hogy a nemzetközi munkásmozgalom minden erkölcsi erejét latba vegye, hogy a Magyarországon dühöngő terror megszűnjön, és a szociáldemokraták elkerüljék a börtönt, sőt később a terror elhalásával számukra a mozgási lehetőség is megleljen.

De ugyanakkor gondoskodnunk kell arról is, hogy abban az elesettségben, amiben ma Magyarország van, elvtársaink aktív anyagi segítségben is részesüljenek. Amikor tehát az UNO [ENSZ] előtt fekvő magyar kérdést állandóan felszinen tartjuk, és a magyar nép érdekeinek megfelelő megoldást sürgetünk, nem feledkeztünk meg arról sem, hogy úgy a Szocialista Internacionálnál, valamint a nemzetközi segély szerveknél a fenti kérdésekben is eljárjunk. E kérdéskomplexum tehát munkában van.

Közvetlen feladatok adódnak abból is, hogy mintegy 180 000 ember hagyta el Magyarországot, és szaporítja az emigráció zilált seregét. Jóleső érzéssel számolhatunk be arról, hogy osztrák elvtársaink, párt és szakszervezeti vonalon egyaránt eddig is mily nagy segítséget nyújtottak. Herczog [Károly] elvtárs irányítása alatt működik a Sozialistische Ungarnhilfe Bécs Neubaugasse 25., amelyen keresztül közvetlenül is mód adódik menekült elvtársaink megsegítésére. Bán Margit elvtársnőnk - Bán Antal özvegye - viszont az International Labour Assistance-n keresztül végez fáradságot nem kímélő munkát a menekültek érdekében. Sajnos azonban, a menekültek nagy részét a jobboldali organizációk vették kezelésbe.

Még bécsi tartózkodásunk alatt történt megbeszélésünk alapján, a Bécsbe érkezett elvtársak értekezlete megválasztotta a párt ausztriai csoportjának vezetését, illetve a munka elvégzésére Herczog [Károly], Benjamin [Olivér] és Havas [Gábor] elvtársakból egy hármast bizottságot alakított. Későbbiek során a kikergetett fiatal elvtársak a SZIM európai szervezéséhez fogtak hozzá. Amíg az általános szervezet céljaira Bécsben egy magyar szociáldemokrata kultúrszervezet van alakulóban, addig a fiatalok az IUSY-val kapcsolatban tevékenykednek.

Egyes országokban is, így elsősorban Svédországban, ahol pártunknak régi csoportja működött, lassan kialakul a szociáldemokrata csoport. Ez a fejlődés azonban még egészen embriális állapotban van. E téren még igen sokat kell tenni. Különösen vonatkozik ez Németországra, ahol mindez ideig nem alakult Szoc. Dem. csoport, jóllehet mintegy 17 000 menekült van ott. Mindez szervezett összefogás után kiált.

Jóllehet, majd minden ország, amely menekülteket fogadott be, kiad valamely tájékoztatót, s nem egy esetben elvtársaink is belefolytak e tájékoztatók szerkesztésébe, sajnos szociáldemokrata sajtót mindez ideig nem tudunk kiadni. Kérdés, hogy elégséges lesz-e, ha a szociáldemokrata Népszava eddigi kereteit használjuk fel az új emigráció informálására, ami a menekültek nagy tömegéhez alig tudna így eljutni. A probléma adva van: szociáldemokrata heti vagy havi sajtót kell életre hívní. Sajnos az adott problémához mind ez ideig a pénz nincs adva.

Ha más vonalon kötelezőnek ismerjük el azt az alapvető igazságot, hogy a forradalom új fejezetet nyitott a magyar nemzet történetében, úgy ezt a fölismerést pártvonalon is alkalmazni kell. S miután Magyarországon a forradalmi időkben megalakult a párt, az új vezetőséget is választott, emigráns képviselőtünk vezetőségének is arra az alapra kell helyezkednie, hogy az eddig élvezett mandátumát visszaadja, hogy ezáltal mód adjon, a kötelességét teljesítő emigráció és az újonnan jött elvtársainkból alakítandó új emigrációs képviselet kialakítására.

Addig is, amíg a befogadó országokban megalakuló pártcsoportok delegátusaiból alakítandó Pártértekezlet emigrációnk új vezetését megválasztja, kérjük, hogy a jelenlegi vezetés bővüljön ki az odahaza megalakult párt külföldre érkezett tagjaival - Kéthly Anna, Benjamin Oliver. Kérünk felhatalmazást arra, hogy az így kibővült vezetés elnöksége, a Pártértekezlet határozataitól függően betölthessen olyan tisztségeket, amelyek a jelenlegi emigráció kialakulásával adódnak. Különös tekintettel arra, hogy fent említett Forradalmi Tanács mikénti megalakításának és abban való képviselőtünknek kérdése még rendezésre szorul.

E terjedelmes, de korántsem mindent felölő jelentés tudomásul vételét kérve egyben kérjük az elvtársak segítségét az elvégzendő munkákhoz, de mindenképp előtt hozzászólásaikat és javaslataikat várjuk.

Szélíg Imre
elnök

Bede Béla
titkár

Révész András levele Peter Strasserhez 1956. november 5.

Kedves Strasser Elvtárs!

Találkozásunk óta a magyarországi szociáldemokraták számára az események tragikus fordulatot vettek. A jelenlegi helyzetet nem olyan könnyű megmagyarázni. A politika nemzetközi helyzete nehezen követhető innen. Enyhén szólva érthetetlen számunkra, mi az oka annak, hogy a nyugati hatalmak, úgymond, vízben hagytak

bennünket. Nem gondolok egy világkonfliktusra, de vannak más, hatékony eszközök is, amelyeknek alkalmazásával a bolsevistákat (magyarokat és oroszokat) visszavonulásra lehetne kényszeríteni. A bolsevikok egy új pártot alakítottak, és kényszerítik főleg az alkalmazottakat és állami tisztviselőket, hogy oda belépjenek. Pártunkat betöltötték és néhányat vezetőink közül felszólítottak az együttműködésre. Ezek a törekvések ez ideig eredménytelenek. Rendkívül célszerű lenne, ha a Szocialista Internacionálé felhívást bocsátana ki az itteni, ún. hatóságoknak, a sajtó-, a gyülekezési és az egyesülési szabadság biztosítására, a magyar szociáldemokrata párt szabad mozgását is beleértve. Ez a betöltés bizonyíték a magyarországi diktatórikus körülményekre.

Ha szabad javaslattal élnem a következőt ajánlom: mindenekelőtt kívánatos lenne [popup title="Helmer [Oskar]" format="Default click" activate="click" close text="Ausztria belügyminisztere"] elvtárs révén az osztrák követséget tájékoztatni, hogy nekünk magyar szociáldemokrata vezetőknek, amennyiben személyes szabadságunkban korlátozva volnánk, segítséget adjanak. Szeretnénk, ha titkos megbízottunk kapcsolatba lépne vele [Értsd: Helmerrel - S. E.] Ez lenne az első kérésünk. Nagyon lekötelezne bennünket, hogyha nehéz körülmények között, veszélyben élő elvtársainknak közvetlen segítséget nyújtanának. Mindezt közölhetitek a Vöröskereszt hatóságaival is, az ő karitatív küldeményeit arra méltatlanok között osztják szét, leggyakrabban az orosz katonáknak. Segélyeiteket viszont közvetlenül az itteni [osztrák] követség osztaná szét. A későbbiekben következőket viszont mi határoznánk meg.

Még egyszer hálás köszönet a baráti üdvözlésért és fogadtatásért, remélhetőleg hamarosan találkozunk. Szívélyes üdvözlétem a többi elvtársnak.

Barátság1 Dr. András Révész

Címkék:

[1956](#) ^[3]

[Magyar Kommunista Párt](#) ^[4]

[Szociáldemokrata Párt](#) ^[5]

[Nagy Imre](#) ^[6]

[ENSZ](#) ^[7]

Kiadás: 6. évfolyam (2006) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/az_msmdp_in_exil_56_ugyeert.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/az_msmdp_in_exil_56_ugyeert.html

[2] https://www.archivnet.hu/././galeria_pop.php%3Fga_id%3D51

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1956>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-kommunista-part>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szocialdemokrata-part>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-imre>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ensz>